

KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ, z.s.

KLUB PŘÁTEL HORNICKÉHO MUZEA V OSTRAVĚ, z. s.

Areál Lanek Parku-Hornické muzeum

Pod Lanekem č. 64, Petřkovice

725 29 OSTRAVA

HORNICKÝ ZPRAVODAJ

III. čtvrtletí 2021

**Ostravsko-karvinské doly, koncern Ostrava
OKR - DŮL PASKOV, k. p., PASKOV (80. léta)**

Zdroj: archiv Petr Kubinský

Vydává :	Klub přátel hornického muzea Ostrava, z. s.
Sídlo:	Pod Landekem 64, 725 29 Ostrava-Petřkovice
Předseda:	Jiří Kunčický
E-mail :	kphmo@seznam.cz
Web:	www.hornicky-klub.info
Tiskárna:	PROPIS, Cihelní 2719/99, Ostrava
Vydáno:	300 kusů dne 30. 8. 2021, 48 stran
Redakční rada:	Ing. Kateřina Polínková a Petr Kubinský

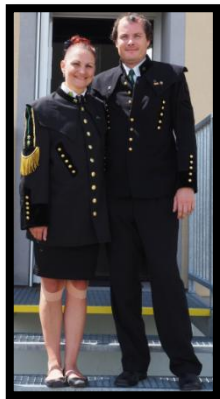
Uzávěrka Hornického zpravodaje IV. čtvrtletí 2021 je v pátek 5. 11. 2021.

Příspěvky neprošly odbornou jazykovou úpravou. Za obsah odpovídá autor.

ÚVODNÍK

Hornické akce a oslavy jsou v plném proudu

Během letních měsíců se uskutečnila řada hornických akcí a my jsme velmi potěšeni, že se spolky, kluby, havíři a ostatní sdružují, organizují nejrůznější akce, piety a oslavy.

Velkou událostí bylo v červnu 2021 slavnostní otevření expozice Historie psaná uhlím v Havířově, která se přestěhovala do nových lepších a hlavně bezbariérových prostor. V těchto nových prostorách spatřila světlo světa nová brožura s názvem DUKLA 1961, kterou si zde můžete zdarma vyzvednout. Dne 7. 7. 2021 jsme si připomněli 60. výročí Dukelské havárie. Pietní akt se konal v Havířově-Šumbarku. Fotografie si můžete prohlédnout na straně 15 a 16. Letos se také konala slavnostní mše svátku sv. Prokopa, o které se můžete dočíst na straně 38. Velmi zajímavá akce se odehrála na Slezskoostravském hradě s názvem Cílety na hradě a Vy ji můžete najít na straně 40. V měsíci září 2021 se budou konat Setkání hornických a hutnických měst a obcí, jak Slovenské, tak i České republiky. O tom se Vám zmíníme v posledním čísle Hornického zpravodaje tohoto roku. Sdružení hornických spolků a cechů Slovenské republiky vyhlásilo druhý ročník fotosoutěže, neváhejte se do soutěže přihlásit, stručné informace Vám přinášíme na straně 42. Taktéž Vás chceme pozvat na jedinečnou výstavu někdejšího havíře Luboše Černého, který maluje zaniklé šachty na velké kameny. Svoji první výstavu má v Městské knihovně v Ostravě-Michálkovicích až do konce září 2021, plakátek najdete na straně 44.

Přejeme Vám krásné Babí léto, taktéž i podzimní dny a budeme rádi, když se v hojném počtu setkáme na našich besedách poboček či na jiných akcích, které již nebudou zatíženy protiepidemickými opatřeními.

Všem autorům velmi děkujeme za jejich hodnotné články, kterými přispěli k aktuálnímu číslu Hornického zpravodaje III. čtvrtletí 2021.

Žádáme všechny naše čtenáře, dopisovatele a podporovatele, aby své příspěvky, zasílali předsedkyni redakční rady Hornického zpravodaje Ing. Kateřině Polínkové na email: k.polinkova@seznam.cz. Uzávěrka Hornického zpravodaje pro IV. čtvrtletí 2021 je stanovena na pátek 5. 11. 2021.

Za redakci Hornického zpravodaje

Ing. Kateřina Polínková a Petr Kubinský

OBSAH HORNICKÉHO ZPRAVODAJE III. ČTVRTLETÍ 2021:

ŽIVOTNÍ JUBILEA.....	6
ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KPHMO, Z. S.....	7
ZA ING. ZDEŇKEM DOMBROVSKÝM, CSC.....	9
PŘEHLED ČERPÁNÍ FINANČÍ KLUBU ZA LEDEN AŽ ČERVEN 2021.....	10
KONTROLNÍ A REVIZNÍ KOMISE KPHMO, Z. S.	11
Z ČINNOSTI POBOČEK KPHMO, Z. S.	11
Z HISTORIE REVÍRU	
HISTORIE DOLU DARKOV.....	17
GENEREL OKR - VZNIK A VÝZNAM, 7. ČÁST.....	32
ŠVÉFL	37
USKUTEČNĚNÉ AKCE V ČERVENCI A V SRPNU 2021.....	38
FOTOSOUTĚŽ – MONTÁNNÍ FOTOGRAFIE 2021.....	42
DŮLNÍ VOZÍKY V MĚSTSKÉM OBVODU OSTRAVA-JIH.....	45
PLÁN BESED A SCHŮZÍ NA POBOČKÁCH KPHMO, Z. S.	46

ŽIVOTNÍ JUBILEA

**Výbor KPHMO, z. s. srdečně blahopřeje členům,
kteří ve III. čtvrtletí 2021 slaví významné životní jubileum.**

Jedná se o měsíce srpen až říjen 2021.

Členové pobočky Ostrava:

Hrubý Jiří	85 let
Ing. Somerlík Jiří	80 let
Šajtar Patrik	30 let

Členové pobočky Havířov:

Folwarczny Josef	80 let
Špička Pavel	80 let
Špalt Jaroslav	75 let
Ing. Lang Jozef	75 let
Wytrzensová Věra	75 let
Polášková Věra	65 let

Členové pobočky Karviná:

Bonczek Bronislav	70 let
Wojnar Alexander	75 let

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KPHMO, Z. S.

Vážení členové Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. jeho příznivci a podporovatelé,

uběhnul rok a z důvodu vládních opatření proti šíření nemoci COVID-19 se **scházíme na plenární schůzi opět v září 2021 (nikoliv v květnu, jak bývalo zvykem)**. Nastal čas na malou rekapitulaci od poslední plenární schůze, která se konala 1. září 2021.

Tento rok byl pro klub opět velmi složitý z důvodů výše zmiňovaných opatření. Po plenární schůzi konané 1. září 2021 se mohla uskutečnit jen jedna beseda v pobočce Havířov. Následně bylo nařízením vlády znemožněno shromažďování. Z tohoto důvodu se nemohla konat ani oslava svátku sv. Barborky v kompresorovně v Landek Parku. První beseda, která se mohla uskutečnit po rozvolnění protivirových opatření, byla symbolicky v havířovské pobočce klubu dne 14. června 2021. V prvním pololetí 2021 se konala ještě jedna beseda a to 22. června 2021 v karvinské pobočce klubu.

Výbor klubu se scházel do konce roku 2020, mino měsíce října, kdy to bylo znemožněno vládními opatřeními a projednávaly se nezbytné záležitosti, včetně přípravy klubové Barborky, která se nakonec nemohla konat. V roce 2021 se s nadějí na lepší časy sešel výbor dne 25. ledna 2021. Ta naděje však brzy vyhasla a další řádný výbor zasedal až 31. května 2021, další pak 28. června 2021. To je jen stručné hodnocení práce výboru, které jsme nikdo nemohli ovlivnit. Všechna ta omezení neznamenalala úplnou nečinnost výboru, využívali jsme moderní elektronické komunikační prostředky. Výbor připravil a schválil návrhy na udělení klubových medailí našim členům a podporovatelům. Taktéž připravil a zaslal nominace ve všech kategoriích na cenu Český Permon 2021. Bohužel se tentokrát žádná nominace neproměnila v udělení této významné hornické ceny.

Ze známých důvodů se nekonala valná hromada Sdružení hornických a hutnických spolků ČR v listopadu 2020, ani konsilium v dubnu 2021. Obě tato významná jednání byla spojena do jednoho termínu a konala se za účasti předsedy klubu 18. června 2021 v Měděnci v Krušných horách. **Tam jsme se taky dověděli přesnější podmínky pro konání 25. Setkání hornických a hutnických měst a obcí ve městě Most včetně předběžného programu, které se má konat v termínu 10. – 12. září 2021. Následně výbor klubu připravil seznam zájemců o účast na tomto setkání a další potřebné záležitosti.**

Jelikož nebyla možnost vybrat členské příspěvky tradičním způsobem na Barborkách, museli si předsedové poboček poradit v náhradních termínech, nejednalo se jen o příspěvky, ale předání tradičních kalendářů Těžní věže 2021 a Hornických zpravodajů. Nejhuře to dopadlo v ostravské pobočce klubu, naplno se zde projevila dlouhodobá absence předsedy pobočky. Jako předseda klubu jsem zorganizoval setkání s členy ostravské pobočky klubu na 21. ledna 2021 v NKP Dolu Michal, kde byli zaměstnanci NKP maximálně vstřícní a umožnili setkání zde

uspořádat. Informace o setkání byla vyvěšena na našem webu klubu a zaslána e-mailovou poštou členům, kteří uvedli svůj e-mail v přihlášce do klubu. Účast nebyla velká a ještě hůř to dopadlo 1. června 2021, tentokrát se setkání uskutečnilo v Landek Parku. Jen připomínám, že podle našich stanov (schváleny 5. května 2015 v Ostravě) musí mít každá pobočka minimálně dvoučlenný výbor, jímž jsou předseda a hospodář. Neschopnost ustanovit výbor bylo v minulosti důvodem ke zrušení petřvaldské pobočky klubu.

Stejně tak nejsme schopni, z našich řad, najít jednatele klubu, bohužel iniciativa členů ostravské pobočky klubu je minimální. **Naopak mě velmi potěšilo, že Ing. Zdeněk Kohoutek převezme funkci hospodáře klubu od paní Marie Budínové pověřené hospodářky klubu.** Ing. Zdeněk Kohoutek byl kooptován do výboru klubu, což stanovy umožňují a bude zvolen řádným členem na plenární schůzi dne 7. září 2021.

Nejen členové výboru se zúčastnili 28. června 2021 slavnostního otevření přestěhované expozice Historie psaná uhlím v Havířově. Svátek sv. Prokopa jsme oslavili 1. července 2021 tradičně v katedrále Božského Spasitele v Ostravě, opět za nepřilíh velkých účastí našich členů. Letos se konal pietní akt k uctění památky obětí havárie na Dole Dukla, která se odehrála v roce 1961. Jednalo se o 60. výročí této hornické tragédie, opět za účasti našich členů klubu, tentokrát u přestěhovaného památníku na hřbitově v Havířově-Šumbarku. Při této příležitosti vydala Městská knihovna Havířov publikaci o této havárii s názvem DUKLA 1961.

Na začátku roku 2021 nastal pohyb v areálu Landek Parku a nevěděli jsme, jak to dopadne s naším dlouholetým sídlem klubu. Nakonec po jednáních s vedením Landek Parku zůstává sídlo klubu na nezměněném místě. **Máme taky zajištěn termín konání oslav sv. Barborky v kompresorovně Landek Parku dne 7. 12. 2021.** No uvidíme, jaká bude panovat situace v ČR.

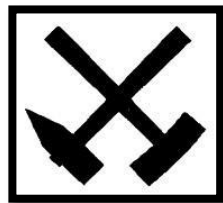
Tentokrát není vydaná výroční zpráva 2020, proto Vás seznámím se stavem členské základny klubu. **Ostrava má 92 členů, Havířov 78 členů a Karviná 32 členů, celkem 202 členů a 8 kolektivních členů klubu.** Sami vidíte, že naše členská základna postupně klesá, a proto je nutné zaplacení ročních členských příspěvků pro zajištění chodu klubu. Snažíme se minimalizovat náklady, ale bez potřebných finančních prostředků to zkrátka nejde.

Děkuji všem členům klubu, kteří pomáhají výboru zajišťovat řádné fungování klubu, zejména pak členům výboru klubu za jejich práci pro klub a jejich aktivní přístup.

Přeji všem členům a příznivcům našeho klubu, aby jim vydrželo zdraví a elán, klubu pak přeji hlavně nové členy.

ZA ING. ZDEŇKEM DOMBROVSKÝM, CSC.

Smutná zpráva zastihla všechny členy Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s. a celou hornickou veřejnost o úmrtí Ing. Zdeňka Dombrovského, CSc. dne 4. července 2021.

Připomeňme si krátce jeho životní pouť. Narodil se 22. února 1938 v Petřvaldě, kde vychodil základní školu a poté nastoupil na Gymnázium v Orlové. Po jeho absolvování byl přijat na Vysokou školu báňskou – HGF. Po ukončení studií nastoupil jako revírník na Důl Žofie a následně zastával funkci provozního inženýra. Po sloučení orlovských dolů v Důl Čs. Pionýr byl vedoucím pole, velitelem ZBZS, na Václavce vedoucím výroby a na Žofince hlavním inženýrem. Poté přešel na Důl ČSM na pozici vedoucího závodu a později výrobního náměstka. Od roku 1978 byl 11 let

pracovníkem Vědecko-výzkumného uhelného ústavu v Radvanicích. Jeho dalším působištěm bylo Generální ředitelství OKD na pozici vedoucího báňského inspektora výroby. V roce 1985 jeho novým působištěm byl Důl Julius Fučík a to až do odchodu do důchodu v roce 1993. Ve stejném roce nastupuje na Správu Českomoravských dolů v Kladně jako poradce ředitele Ing. Viktora Koláčka. Po profesní stránce se věnoval hlavně záchrannářství, za což obdržel Vyznamenání za statečnost a vzorný záchrannář. Druhou oblastí byla problematika horských otřesů, kdy v roce 1985 na toto téma obhájil kandidátskou práci. Samozřejmě s mnoha publikacemi a přednáškami na daná témata. Logické pak bylo jeho členství v Klubu přátel hornického muzea v Ostravě, z. s., kdy v letech 2004 – 2009 byl předsedou zmiňovaného klubu. Velkou měrou se zasloužil o založení havířovské pobočky klubu, vybudování Hornické expozice v Havířově, uspořádání a organizaci 19. setkání Hornických a hutnických měst a obcí v Havířově. Podílel se na projektu partnerství s polským městem Jastrzębie-Zdrój. Ing. Dombrovský se podílel na udržování hornických tradic, byl spolu autorem mnoha publikací o historii jednotlivých dolů, revíru a hornických kolonií. Za tuto činnost byl oceněn Českou a Slovenskou medailí za udržování hornických tradic. V roce 2015 se stal nositelem mimořádné ceny Český Permon, kterou mu na návrh města Havířova udělilo Sdružení hornických a hutnických spolků ČR.

Děkujeme za vykonanou práci a loučíme se s Tebou posledním

Zdař Bůh!

Jiří Kunčický

PŘEHLED ČERPÁNÍ FINANČÍ KLUBU ZA LEDEN AŽ ČERVEN 2021

	<u>příjmy</u>	<u>výdaje</u>
PS k 1. 1. 2021	103 744,13	
spořitelna	50 227,40	
pokladna	53 503,73	
<u>Čerpání 2021</u>		
Projekt HZ	15 000,00	19 600,00
Členské příspěvky	5 600,00	
Placený příspěvek SHHS		1 500,00
Srážková daň pro odvod	2 400,00	
Odměny dle DPP za 2021		16 000,00
Kolektivní příspěvky	35 000,00	
Smlouvy a dary	76 000,00	
Provozní režie		1 912,00
Poplatky spořitelna		725,00
Roční vyúčtování poboček		33 808,00
WEB		1 511,00
Doména stezka		242,00
průběžné položky	33 000,00	33 000,00
úroky spořitelna	0,31	0,06
Celkem čerpání	167 000,31	108 298,06
<u>Rekapitulace zůstatků</u>		
PS k 31. 1. 2021	103 744,13	
příjmy za leden až červen 2021	167 000,31	108 298,06
výdaje za leden až červen 2021		
<u>Celkem</u>	270 744,44	108 298,06
stav finančních prostředků k 30. 6. 2021	162 446,38	
pokladna	7 896,73	
spořitelna	154 549,65	

Vyhotovila: Marie Budinová, pověřená hospodářka KPHMO, z. s.

V Orlové dne 20. 7. 2021

Jiří Kunčický, předseda KPHMO, z. s.

KONTROLNÍ A REVIZNÍ KOMISE KPHMO, Z. S.

Z á p i s

z kontrolní a revizní komise, ze dne 28. června 2021.

Revize účtů byla provedena za přítomnosti:

Kunčický Jiří - předseda
Budínová Marie - pokladní
Břuska Evžen - předseda rev. komise
Kuba Stanislav - za KPMM Karviná

Komisi byly namátkově kontrolovány doklady č. 1 až 10,
č. 17, č. 31.

Je konstatováno, že stav finančních prostředků k 28.6.2021
činí: - 162.081,38 Kč
z toho banka - 154.469,65 Kč
pokladna - 7.611,73 Kč

Komise konstatuje, že vedení účtů je nadále vzorné,
za tuto práci děkuje paní Budínové Marii, která obětavě
zastoupila zesnulého manžela Karla Budínu.

Celkové vyhodnocení bude provedeno na plenárním zasedání.

Předseda revizní komise - Ing. Evžen Břuska *Ing. Břuska*

Rozdělovník: členové - Ing. Jiří Kunčický - předseda
- Marie Budínová - pokladní
- Ing. Stanislav Kufa- za KPMM
- Ing. Zdeněk Kohoutek
výbor KPMM

Z ČINNOSTI POBOČEK KPHMO, Z. S.**Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Ostravě**

Během uplynulého prvního pololetí roku 2021 se nekonala žádná beseda ostravské pobočky klubu. Pobočka se sešla díky předsedovi KPHMO, z. s. Jiřímu Kunčickému dvakrát, a to v NKP Důl Michal dne 21. ledna 2021 a v Landek Parku dne 1. června 2021. Bohužel účast byla velmi malá a nepodařilo se vybrat roční členské příspěvky. Dobrou zprávou pro ostravskou pobočku klubu je zájem Václava Černíka o vedení této pobočky. Vše se rozhodne na plenární schůzi KPHNO, z. s. konané dne 7. září 2021 v restauraci U Vlka v Ostravě-Svinově. Budeme pevně doufat, že vše dopadne dobře, aby se tato pobočka nemusela zrušit z důvodu absence

vedení. Taktéž věřím, že se povede vybrat většina členských příspěvků a tím si napravíme reputaci pobočky. Těším se na setkání s členy na pravidelných besedách či na dalších hornických akcích.

Ing. Kateřina Polínková

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Havířově

V našem Zpravodaji č. I/2021 jsem informaci o činnosti naší pobočky ukončil přáním, aby se naše činnost, především besedy a přednášky, co nejdříve obnovily a klubový život se dostal zpět do pravidelného a zaběhnutého rytmu. A to se splnilo, pouze částečně.

Chyběl nám vzájemný osobní kontakt s našimi členy, který jsme se snažili částečně nahradit posíláním e-mailovými informacemi. Celkem jich bylo 7. V lednu a květnu 2021 jsme po dohodě s Městským kulturním střediskem Havířov připravili „výdejové okénko“, kde si členové mohli vyzvednout nástěnné kalendáře Těžní věže 2021, Hornické zpravodaje a současně mohli zaplatit roční členské příspěvky. Této možnosti využilo 59 členů. Rovněž práce výboru pobočky byla významně omezena, ten se sešel pouze 4 krát a řešil jen neodkladné záležitosti pro činnost pobočky. Připravili jsme program přednášek na 2. pololetí 2021, s využitím těch, které se v minulém období nemohly uskutečnit a lektori je měli připravené. Je uveden na jiném místě Hornického zpravodaje a jen doufáme, že jej bez omezení zrealizujeme.

Po částečném rozvolnění protipandemických opatření jsme v červnu 2021 narychlo připravili a uskutečnili přednášku paní Mgr. Aleny Zemanové ze spolku Krajina břidlice na téma: „Flascharův důl po 100 letech ožívá“, která v době COVID-19 musela být dvakrát odložena. Po dlouhé době jsme se opět mohli sejít a navíc jsme vyslechli i velice poutavou přednášku. Za to patří paní Zemanové velký dík, především za ochotu v té nelehké době do Havířova přijet. Přednášky se zúčastnilo 32 členů naší pobočky a 5 hostů. Že se u členů dočkala beseda kladné odezvy, svědčí i to, že požadují v blízké budoucnosti uskutečnit zájezd s prohlídkou tohoto dolu v Odrách.

Členové výboru pobočky se částečně podíleli na přípravě pietního aktu k 60. výročí Dukelské tragédie. Hlavním organizátorem bylo město Havířov. Pietní akt se uskutečnil 7. 7. 2021 u památníku obětem, který je již na novém místě, na hřbitově v Havířově-Šumbarku. Pietní akt se uskutečnil za účasti představitelů města, OKD, HBZS, hornických klubů a spolků, pozůstalých, pamětníků, a široké veřejnosti. Velký zájem o něj projevil celostátní i regionální média, včetně

bezprostředního vstupu do živého vysílání ČT24. Jediným nedostatkem bylo, že vedení města nedovolilo vystoupení Ing. Jaroslava Gongola, CSc., přímého účastníka této události, který podle dohodnutého scénáře pietního aktu, měl vystoupit za KPHMO, z. s. Pan primátor města Havířova Ing. Josef Bělíca, MBA to odůvodnil tím, že by se pietní akt značně prodloužil, což zřejmě byla jen výmluva a pravý důvod byl jiný. A o čem chtěl Ing. Gongol na pietním aktu hovořit? Jeho projevy si můžete přečíst, viz níže v tomto čísle Zpravodaje.

K tomuto výročí byla vydána i nová publikace s názvem „Dukla 1961“. Navazuje částečně na knihu vydanou KPHMO, z. s. k 50. výročí a je doplněna o „Životní příběh hornické vdovy po jedné z obětí, paní Květy Krausové“. Tuto novou publikaci vydala za finanční podpory Nadace Landek Ostrava, Městská knihovna v Havířově, která má ve správě i expozici Historie psaná uhlím. Velké poděkování patří paní Bc. Michaela Kroupové, vedoucí hornické expozice a dále Václavu Smičkovi a Jaroslavu Čihařovi za odborné poradenství a komunikaci s paní Krausovou. Křest této publikace se uskutečnil 28. 6. 2021 za velké účasti členů KPHMO, z. s. a veřejnosti. Současně s tímto křtem byla slavnostně otevřena i stálá expozice Historie psaná uhlím po přestěhování do nových prostor na ulici Pavlovova 2. Pokud budete chtít získat novou publikaci Dukla 1961, která je neprodejná, budete muset navštívit expozici a současně můžete ocenit práci zaměstnanců Městské knihovny Havířov, kteří stěhování a instalaci výstavy zajistili v plném rozsahu. Za to jim patří obdiv a poděkování, jak se tohoto nelehkého úkolu zhostili.

Ke konci července 2021, měla naše pobočka 79 členů. Od počátku roku 2021 3 členové požádali o ukončení členství, jednomu členu bylo členství zrušeno pro nezaplacení členských příspěvků a jednoho členu jsme přijali. Smutnější však je, že 5 členu naše řady opustilo navždy. Již dříve jsme informovali o úmrtí Ing. Jiřího Čerkovského. Později zemřeli RSDr. Vilém Golas, Ing. Vlastimil Bahounek, František Gabriel. Počátkem července 2021 pak přišla smutná zpráva, že ve věku 83 let zemřel jeden ze zakládajících členů KPHMO, z. s. a později i iniciátor vzniku pobočky v Havířově, Ing. Zdeněk Dombrovský, CSc. O jeho zásluhách v hornictví a v klubové činnosti pro zachování hornických tradic se dočtete i v tomto čísle Zpravodaje (viz str. č. 9). Všem zemřelým členům patří poděkování za jejich práci pro klub a pozdrav do hornického nebe.

Ing. Eduard Heczko

**Ing. Jaroslav Gongol, CSc. – 60 let od největšího neštěstí na Dole Dukla;
Cenzura na pietním aktu – s čím jsem nemohl vystoupit (viz obr. č. 1 až 6)**

Zdá se mi to až neuvěřitelné, že je to již 60 let od jedné z největších tragédií v našem hornictví. Jak známo, tehdy na Dole Dukla zahynulo 108 horníků. Mají pravdu ti, kteří říkají, že ten kdo prožil nějakou životní tragédii, si ji pamatuje do konce života.

Dovolte mi, abych se s některými zážitky z této tragédie s vámi podělil. Pouhých 6 dnů před tragédií jsem převzal diplom horního inženýra na VŠB v Ostravě a ihned následující pondělí nastoupil na odpolední směnu na Dole Dukla jako revírník. V pátek 7. 7. 1961 byl teprve mým pátým pracovním dnem. Vzpomínám si, že to byl krásný slunečný den, který se v odpoledních hodinách stal tak tragickým. Při pochůzce svěřeným úsekem jsem náhle ucítil zápach po sirovodíku, který signalizoval nebezpečí. O tom jsem okamžitě podal hlášení dispečerovi, který mi sdělil, že mám odvést osádku k jámě a vyfárat nahoru. Na nějaké další informace nebyl čas. S předákem jsme si rozdělili úkoly a já jsem pak následně prošel celý úsek, abych se přesvědčil, že se tam již nikdo nenachází. Pak jsem i já vyfáral na povrch. Teprve tam jsem zjistil, o jak vážnou havárii jde. V té době bylo již plné nádvoří lidí, hlavně záchranářů, zdravotní služby, bezpečnostních složek, ale i žen, jejichž manželé, v té době měli směnu.

Každá ruka, byla potřebná a já jsem dostal domů až po třech dnech, abych rodičům oznámil, že jsem naživu. Možná se ptáte, proč to zde říkám. Je to proto, že jsem dnes jedním z mála pamětníků oněch dnů a že je nutné naší mladé generaci sdělit, co všechno stálo za tím, že se vybudovalo naše krásné město Havířov a že bez práce horníků, ale i bohužel i obětí, by nebylo postaveno.

Na počest všem 108 obětem, byl vybudován památník se všemi jmény padlých, kde jsme se každoročně scházeli, abychom uctili jejich památku a zavzpomínali na své spolupracovníky. Bylo jen málo pietních aktů, kterých jsem se za těch 60 let nezúčastnil. Nebyly to akce okázalé, jen jsme položili kytičky, uklonili se a zavzpomínali na společně strávené chvíle při práci i odpočinku.

Teprve v posledních letech se na těchto pietních shromážděních začali prezentovat ti, kteří se toužili politicky zviditelnit. Pro mě osobně zcela negativně zapůsobila slova bývalé primátorky města Havířova za ČSSD, že za to si v podstatě mohou samotní havíři, neboť se nechali uplatit přidělením bytů. Dlouho jsem čekal, že za tento, chci věřit „úlet“, uslyším slova omluvy obětem, ale především jejich rodinám, manželkám a potomkům.

Protože se tak dosud nestalo, považuji za svou povinnost tak učinit dnes, u příležitosti dnešního 60. výročí havárie. Ne, vy jste se nenechali uplatit, vy jste vyslyšeli výzvu vlády a šli pomoci obnovit válkou zničené hospodářství, ale také vytvořit svým rodinám vhodné podmínky pro výchovu dětí. Ano, dostali jste byty, které byly postaveny z peněz státu, který takto oceňoval vaši náročnou práci. Byly to byty, které pak vláda ČSSD předala panu Bakalovi a Viktoru Kolářkovi za „hubičku“ na stříbrném podnose.

Slezský bard Petr Bezruč by řekl, že u Ženevského jezera ve Švýcarsku i na Šumavě, stojí paláce z vaší krve a vašeho potu. Ale tam nebydlí horníci, ti bydlí v tzv. „králíkárnách“, které si musí vdovy a důchodci draze zaplatit.

Dnes se pietní akt uskutečňuje v podstatě již na čtvrtém místě za oněch 60 let. Potěšující je, že bývalí horníci, dnes důchodci, nezapomínají na své bývalé kamarády a že je tady vídávám, včetně vdov a potomků. Velmi mně potěšilo i to, že mě kontaktoval jeden z bývalých horníků, který na Dole Dukla krátce pracoval a dnes bydlí stovky kilometrů od Havířova. Chtěl vědět, kdy se akt koná a dnes se tohoto pietního aktu zúčastnil i se svým synem a vnukem. Za to mu upřímně děkuji. Děkuji také všem, kteří se na Magistrátu města Havířova zasloužili o to, že zorganizovali toto poslední přemístění. Je to podle mého názoru důstojné místo pro tento památník a já doufám, že zůstane natrvalo.

Čest hornické práci!

Ing. Jaroslav Gongol, CSc.

Obr. č. 1 až 6 – Průběh pietního aktu k 60. letému výročí od Dukelské havárie na hřbitově v Havířově-Šumbarku, foto: Ing. Jaroslav Kubánek (7. 7. 2021)

Činnost pobočky KPHMO, z. s. v Karviné

Pouze jediná beseda se uskutečnila v karvinské pobočce klubu. Konala se 29. června 2021 v tradičních prostorách Regionální knihovny v Karviné-Fryštátě. Přednášky se zhostila již zmiňovaná paní Mgr. Alena Zemanová – vedoucí odboru propagace ve městě Odry. Pro 26 posluchačů velmi zajímavě přednášela o projektu Krajiny břidlice a o zpřístupněném Flascharově dole v Odrách, který byl slavnostně otevřen dne 9. 7. 2020.

Ing. Stanislav Kuba

Z HISTORIE REVÍRU

HISTORIE DOLU DARKOV

V úterý 23. února 2021 byl při dodržení proticovidových opatření vytažen z podzemí Dolu Darkov na povrch poslední vozík s uhlím (viz obr. č. 1 a 2).

Obr. č. 1 a 2 – Důlní vozík umístěn v areálu dětského hřiště u Domu PZKO ve Stonavě (archív autora, 2021)

K počátkům Dolu Darkov se musíme vrátit až do padesátých let 19. století, k založení Dolu Gabriela. Na rozdíl od Larisch-Mönnichových dolů, byl historický průběh týkající se druhého karvinského těžířstva z hlediska vlastnictví a postupného spojování do větších celků daleko složitější. Těžařské společnosti vybudovaly postupně po Dole Gabriela, Důl Hohenegger, Důl Barbora a následné spojování vyústilo v druhé polovině 20. století v Důl Darkov, k němuž se připojil ještě Důl 9. květen.

Důl Gabriela (Mír, viz obr. č. 3)

V polovině 19. století se veškerá hornická činnost hraběte Larische-Mönnicha soustředila v severní a severozápadní části Karviné. Teprve od šedesátých let přechází hornické podnikání rovněž do ostatních částí města. Pak už důlní propůjčky představují skoro celý její katastr. Stalo se tak zásluhou druhého důlního podnikatele, horního mistra Františka Handwerka, který společně s hrabětem Žerotínem navrtal v roce 1851 v hloubce 104 metrů, mocnou uhelnou sloj. Bylo to na návrší poblíž starého „šikmého“ kostela sv. Petra z Alkantary. V těchto místech byla v roce 1853 vyhloubena stará vodní a později strojní jáma. Jáma byla na tu

***Obr. č. 3 – Důl Mír – Gabriela v průběhu rekonstrukčních prací
(1958, archiv autora)***

dobu poměrně hluboká a dosahovala 402 metrů pod povrchem. Byla pojmenována podle manželky hraběte Zdeňka Žerotína, „Gabrielou“. První důlní míry byly oběma majitelům, hornímu mistru Františku Handwerkovi a hraběti Zdeňku Žerotínovi propůjčeny v polovině roku 1854. Propůjčky, které byly hlavní součástí důlního pole jámy „Gabriely“, měly rozlohu přes 36 km². Pro zajímavost Handwerk pocházel z Čech a „Gabrielu“ majitelům spravoval nejdříve nějaký Kulhánek, pocházející přímo z Prahy. Druhým Handwerkovým společníkem po Žerotínovi byl Stříbrný z Prahy. Ten, když však viděl, že se dolování nevyplácí rovněž Handwerka opustil.

První počátky jámy „Gabriely“ nebyly nijak šťastné, neboť již 16. 1. 1856 došlo k explozi výbušných plynů při použití otevřeného ohně a zahynulo 17 horníků. Neštěstí samo dalo podnět k vydání důležitého nařízení horního úřadu, který zakázal jak kouření v dole, tak i otevírání důlních lamp. Přes toto úřední nařízení shořelo v roce 1859 celé dřevěné nadzemní zařízení jámy. Pro nedostatek peněžních prostředků prodali zmínění majitelé své důlní pole v roce 1862 Těšínské arciknížecí komoře. Na této transakci měl hlavní podíl podnikavý Ludvík Hohenegger, ředitel panství arciknížete Albrechta Habsburka, majitele Těšínské komory. Handwerk uplatnil při prodeji podmínku, že mu bude vyplácena doživotní roční renta 800 zlatých.

Shon po nových důlních propůjčkách v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století souvisí úzce s rozvojem komunikací a železáren. Vyrůstá enormní zájem o karvinské černé uhlí. V tomto období se mění celý katastr Karviné. Jáma „Gabriela“ byla v majetku Těšínské arciknížecí komory 44 let (1862 do 1906). V letech 1870 – 1871 došlo vyhloubení a zprovoznění jam číslo 1 a číslo 2, v roce 1872 byl důl spojen vlečkou s Košicko-bohumínskou dráhou. V posledním desetiletí 19. století byla postavena u dolu nová úpravna a v roce 1899 byl použit na výdušné jámě první elektrický Rateaův ventilátor.

V roce 1902 došlo k důlní havárii, při které zemřelo 7 horníků. V roce 1906 byl důl prodán Rakouské báňské a hutní společnosti. Po roce 1920 Báňská a hutní společnost. Ve vlastnictví této společnosti došlo k mnoha dalším modernizačním investicím jak na povrchu dolu, tak i v systému těžby. Byla provedena například také úprava těžních věží, které dosáhly výšky 35 metrů. V letech 1938 a 1939 byl důl součástí polské Spółki górniczko – hutniczej. V období německé okupace spravovala Gabrielu společnost Berghütte, Berg- und Hüttenwerksgesellschaft, A. G. Po druhé světové válce patřil důl krátce Báňské a hutní společnosti a 2. 3. 1947 byla Gabriela přejmenována na Důl UNRRA. V roce 1950 byl 4. 6. přejmenován na Důl Mír. 1. 4. 1958 se Mír spojil s Velkodolem 1. máj, který byl již v té době tvořen Dolem Hohenegger a Dolem Barbora. Po roce 1990 se dolu vrátil prvotní název Gabriela. V roce 2004 byla těžba na Dole Gabriela ukončena.

Katastrofa na Dole Gabriela se odehrála v roce 1924. Sloj č. 29 na Dole Gabriela byla v té době jednou z nejmocnějších slojí v revíru, její mocnost se pohybovala okolo čtyř metrů. V pátek dne 11. 4. 1924 nad ránem byl zjištěn v uvedené sloji slabý zápar. Byl informován Báňský úřad v Moravské Ostravě, který na Gabrielu vyslal šetřící komisi. Komise zjistila, že zápar se prudce rozšiřuje a je nutno postiženou oblast dolu ihned izolovat od jiných částí dolu postavením tří uzavíracích hrází. Okamžitě byla započata jejich stavba, a jelikož byla poměrně jednoduchá, tak byly hráze uzavřeny již ve dvě hodiny v noci, tedy 12. 4. Hráze se dále jen dotěšňovaly, avšak při ukončování jejich stavby se v sobotu 12. 4. 1924 v 11:45 hodin ozvala silná detonace. Veškeré postavené a utěšňované hráze byly devastovány a horníci i zedníci pracující na jejich výstavbě byli odmrštěni tlakovou vlnou o 12 metrů zpět (zjištěno během vyprošťování obětí v roce 1925). Úřední komise se v té době nacházela ve vzdálenosti okolo 300 metrů od místa exploze. Členové komise Báňského úřadu v čele s Dr. Vyšatou a předsedou závodní rady Janem Motykou se okamžitě vydali k místu výbuchu. Ihned byl vydán příkaz k vyfárání z dolu pro všechny horníky a dozorce. Komisi, která se dostavila, ihned na

místo výbuchu se naskytl hrozný a tragický obraz. Našli zde dozorce a jednoho horníka bez známek života a dále na zemi leželo šest převážně mladých horníků přiotrávených povýbuchovými plyny, kteří úplně dezorientováni se místo útěku kryli pod důlními vozy. Jen obtížně se komisi z několika zkušenými horníky podařilo donutit nešťastníky jít k jámě a vyfárat na povrch. Po výbuchu byl z 15 prvotních obětí vyproštěn pouze dozorce Franciszek Swaczyna a horník Franciszek Krzepak. Pak v době před příchodem dalších záchranářů došlo k zavalení přístupových chodeb a bylo jisté, že dalších 13 pohřešovaných bylo při výbuchu usmrceno.

Odpoledne přijel na místo nehody rovněž sbor Ústřední záchranné stanice v Lazích a v 16:00 hodin sfáral jeho vedoucí s jednotkami do dolu. Zjistili přítomnost oxidu uhelnatého a předpokládali, že dojde k dalšímu výbuchu. Ještě ráno 13. 4. odebrali záchranáři ve výdušném proudu vzorek vzdušin, který vykázal 4,4% metanu a 0,085% oxidu uhelnatého. Všechno nasvědčovalo tomu, že výbuch někde zapálil výdřevu. Teplota ve výdušné jámě prudce stoupala a nakonec bylo nutno zastavit zahřátý ventilátor i ventilátor na druhé větrní jámě. Na vtažných jamách byly uzavřeny poklopy. Bylo rozhodnuto spustit záložní větrák.

Než však k tomu došlo, vyšlehl z dolu v 14:10 hodin odpoledne proud ohně a kouře a do povětří vyletěla 35 metrů vysoká těžní věž Gabriela II. Rozmetané části konstrukce zničily prostory v okruhu 100 metrů. Z okolních budov v areálu dolu byly strženy střechy, vyražená okna a poškozeno i vnitřní zařízení. Budova důlních měřičů, elektrocentrála a výplatní místo byly úplně zničeny a vypáleny. V okruhu jednoho kilometru od dolu byla na několika domech rovněž rozbíta okna a poškozeny střechy. Tato událost se naštěstí obešla bez obětí, ale došlo k osmi těžkým či lehkým zraněním.

Po několika hodinách padlo konečné rozhodnutí. Všech pět jam bude těsně pod ohlubi uzavřeno a vzhledem k značnému vývinu kouřů a k velké exhalaci metanu dojde dle předpokladu brzy k uhašení ohně. Byl to první případ v OKR, kdy bylo přistoupeno k uzavření jam utěsněnými poklopy. Do té doby se podobné situace řešily zaplavením vodou nebo zhotovením zásypu ústí jámy.

Za hodinu po uzavření došlo k mohutné explozi, avšak poklopy vydržely. Potom následovaly další výbuchy, zhruba v hodinových intervalech. Teprve příští den došlo k poslední, po uzavření již k 24. explozi. Práce na uzavírání dolu trvaly do 17. 4. Mezitím však již probíhaly velké přípravy na asanaci dolu. Na Ústřední záchrannou stanici v Lazích bylo vysláno na vycvičení 76 pracovníků. Do Drägrovy továrny byl na vyškolení poslán mechanik. Pro zmáhací práce bylo zakoupeno 60 ramenních přístrojů Dräger, model 1923, které kromě stálé dávky 1,5 l/min. měly již

i přídavkový ventil a plicní automatiku. Čety záchrannářů byly organizovány tak, aby se střídaly v práci v zamořeném prostředí a odpočívající četa tvořila vždy zálohu četě v akci. Jednu četou tvořilo 8 mužů, dozorce, směnmistr a důlní inženýr. Na povrchu byl v každé směně připraven lékař, který měl k dispozici jeden pulmotor. Nad uzavíracím povalem těžní jámy č. 1 byla postavena průniková komora – propust. Rovněž pro její obsluhu byli vycvičeni záchrannáři.

Počátkem června byly pak všechny jámy zaplněny metanem. Vzorky ovzduší vykazovaly koncentraci 90% metanu. Po třech měsících po katastrofě byla dokončena na povrchu dolu poblíž jámy stavba provizorní kotelny.

Pro asanaci bylo tedy vše připraveno, a tak dne 20. 7. 1924 bylo započato s otevíráním těsnícího povalu jámy. Okolo čtvrté hodiny odpoledne sestoupali po žebřících k uzavírací hrázi naddůlní Gabriel Kania, horník Robert Raichenbach a za nimi slézal horník Feliks Halama, který z neznámých příčin z žebříku najednou spadl a při pádu si utrl hadici přívodu kyslíku z dýchacího přístroje. Na plošině mezi žebříky po nadýchání kysličníku uhelnatého ztratil vědomí. Když spolupracovníci, kteří byli v té době na nižší plošině, zjistili, co se stalo, vystoupali k ležícímu Halamovi, který nejevil známky života. Zároveň ti, kteří byli na povrchu u jámy, se dovědli, že se děje něco nedobrého. Spustili do jámy provaz, aby nešťastníka vytáhli. Při jeho transportu na provazech však jeden ze zachránců působením koncentrace plynů rovněž omdlel. Zůstal pouze inženýr Schindler, kterému se rovněž udělalo nevolno a Halamovo tělo znovu spadlo na zachránce pod ním. Přitom byl zraněn naddůlní Kania. Navíc padající tělo poškodilo zachráncům hadice kyslíkových záchranných přístrojů. Kania a Raichenbach z posledních sil vystoupali na povrch, kde chvilkově ztratili vědomí. Pak ještě vytáhli na provazech Halamu. Toho oživovali až do sedmé večer v koupelně dolu. I po oživení však Halama zemřel následující den vlivem otravy důlním plynem v nemocnici.

Práce pak pokračovaly po dalším úspěšném průzkumu jámy od 23. 7. 1924 stavěním hrází, zprovozněním větrání a zařízení. Havárie měla ještě jednu oběť, kdy 16. 8. 1924 při rekonstrukčních pracích zahynul horník pracující v dýchacím přístroji Jan Zimiok. Zanechal po sobě ženu a 5 dětí. Tak koncový počet obětí havárie vystoupal na sedmnáct. Dnem 1. 3. 1925 byla zahájena těžba ze západního a 1. 7. z východního pole. Ve čtvrtek 21. 5. 1925 byla nalezena a vyproštěna zpod závalů těla 13 pohřešovaných postižených. V sobotu 23. 5. 1925 byla likvidace následků nehody dokončena. Pro jednodušší orientaci, co se týká správy **Dolu Gabriela**, uvádím:

1852 – 1862

Hrabě Zdenko Žerotín – František Handwerk

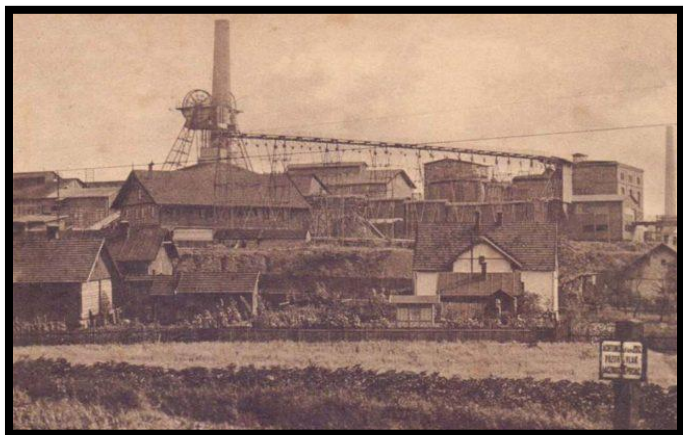
1862 – 1905	Těšínská komora
1906 – 1920	Rakouská báňská a hutní společnost
1920 – 1938	Báňská a hutní společnost
1938 – 1939	Spółka górnicza – hutnicza, a. s., Cieszyn
1939 – 1945	Berghütte, Berg- und Hüttenwerksgesellschaft, A. G.
1945 – 1946	Báňská a hutní společnost, a. s.
7. 3. 1946 – 30. 12. 1949	Ostravsko-karvinské kamenouhelné doly Ostrava, n. p. (důl přejmenován 2. 3. 1947 na Důl UNRRA)
1. 1. 1950 – 31. 12. 1951	Ostravsko-karvinské doly, národní podnik (4. 6. 1950 důl přejmenován na Důl Mír).
1. 1. 1952 – 31. 12. 1955	Kombinát ostravsko-karvinských dolů, OKD - obvodní ředitelství Karviná, n. p.,
1. 1. 1956 – 31. 3. 1958	Kombinát ostravsko-karvinských dolů, OKD - trust Karviná, n. p.
1. 4. 1958 – 30. 6. 1965	Sdružení OKD (závod 3 – Mír, Velkodůl 1. Máj)
1. 7. 1965 – 31. 12. 1976	Ostravsko-karvinské doly, oborové ředitelství Ostrava (závod 3 – Mír, Důl 1. Máj)
1. 1. 1977 – 31. 12. 1990	Ostravsko-karvinské doly, koncern, se sídlem v Ostravě
1. 1. 1991 – 31. 9. 1998	Ostravsko-karvinské doly a.s. (Důl Gabriela)
1. 10. 1998 – 2004	Karbon Invest
2004	Ukončení těžby po 152 letech existence dolu

Důl Hohenegger (1. Máj, viz obr. č. 4)

Důl Hohenegger byl poslední karvinskou jámou, zprovozněnou v Karviné v 19. století. Byla to v časovém pořadí šestá jáma v Karviné. V roce 1880 byl v místě budoucí jámy proveden pokusný vrt. Dne 1. 9. 1884 došlo k propůjčení důlních měř a dochází k výstavbě dolu. Těžba na dole začala 7. 4. 1889. V roce 1906 přešel důl stejně jako jáma „Gabriela“ z rukou arciknížat Albrechta a Bedřicha do majetku Rakouské báňské a hutní společnosti. Hloubka jámy v roce jejího otevření byla téměř 400 metrů.

Pojmenování této karvinské jámy souvisí s Ludvíkem Hoheneggerem, někdejším podnikavým ředitelem bývalé Těšínské arciknížecí komory, která

spravovala všechny majetek Habsburků na území Těšínska. Sídlem Těšínské komory byl piastovský zámek v dnešním Polském Těšíně. Průmyslový odborník Ludvík Hohenegger (jeho dílem jsou i o Třinecké železářny) spravoval velmi úspěšně všechny podniky Těšínské komory od roku 1839 až do roku 1864 a jeho zásluhou se stala Těšínská arciknížecí komora důležitým důlním podnikatelem. Jáma „Hohenegger“ byla v majetku Těšínské arciknížecí komory 23 let (1883 – 1906).

Obr. č. 4 – Důl Hohenegger v Karviné (archív autora)

Karvinské arciknížecí doly Gabriela a Hohenegger byly pak v roce 1906 prodány Rakouské horní a hutní společnosti a v roce 1920 Báňské a hutní společnosti. Tento majetkový přesun je zajímavý; tím, že původně český podnik se dostal do rukou habsburských arciknížat a pak právní osobě, Báňské a hutní společnosti. Báňská a hutní společnost Důl Hohenegger stejně jako ostatní karvinské doly ve svém vlastnictví zmodernizovala. V roce 1908 byla zrušena doprava koňmi, která byla zavedena v roce 1892. Od roku 1906 se používají postupně Flottmanova vrtací kladiva, sloupové brázdící stroje DEMAG, byl instalován elektrický kompresor na výrobu stlačeného vzduchu. V roce 1915 byla vyhloubena nová větrací jáma a důl má jednu těžní a dvě výdušné jámy. V roce 1916 bylo instalováno osvětlení elektrickými lampami. V roce 1917 bylo dosaženo těžby 360 300 tun.

Roku 1923 byla zmodernizována povrchová zařízení, vystavěny koupelny, lampárny, cechovna, kanceláře a skladiště materiálu. V období druhé světové války patřil důl koncernu Hermann Göring Werke – Berg und Hüttenwerksgesellschaft, A.

G., Karwin – Trzynetz. Důl Hohenegger byl po druhé světové válce znárodněn a 17. 7. 1946 přejmenován na Důl 1. Máj. Poválečná léta jsou poznamenána dynamicky se rozvíjejícím blízkým Dolem Barbora. V roce 1948 je již na Dole 1. Máj zrušena koksovna a za dva roky ke dni 31. 12. 1951, dochází ke spojení s nedalekou Barborou. Nově spojené doly dostaly nový název Velkodůl 1. Máj. Bývalý Hohenegger se stal závodem 2 Velkodolu 1. Máj, k němuž ještě v roce 1958 přibyl Důl Mír (bývalá Gabriela) jako závod 3 a úpravna uhlí ÚŽK (Ústřední závod Karviná) jako závod 4. Od roku 1960 byl název Velkodůl 1. Máj upraven na OKR - Důl 1. Máj. K likvidaci dolu „Hohenegger“ došlo v únoru 1969, kdy jámy o hloubce okolo 500 m byly zasypány a povrchové budovy i zařízení mimo jeden objekt zbourány.

Rovněž tomuto dolu se nevyhýbaly důlní nehody. V sobotu dne 16. 3. 1895, kdy po ranní modlitbě sfáralo do dolu 258 horníků a dozorců, došlo 7:45 hodin v dole k silnému výbuchu. Došlo k explozi dynamitu v podzemním skladišti trhavin. Výbuch se přenesl do ostatních důlních prostor, inicioval následný výbuch plynů a uhelného prachu. Na povrchu byla v šachetní budově rozbita okna, v těžní jámě vyražena z dolu těžní klec a poškozeno těžní zařízení. V první chvíli nebylo jasné, co se stalo a každý se bál k jámě přiblížit. Teprve v 10:00 hodin začali první horníci vylézat po žebřících z jámy. Byli to horníci pracující na 1. patře. Z 2. patra v hloubce 222 metrů však nevyšel nikdo. Teprve teď začala záchranná akce. Po třech hodinách, kdy se podařilo zprovoznit těžní klec, vyfáralo v sobotu dopoledne 168 živých, někdy poraněných horníků. Paradoxem bylo, že ještě v neděli, den po výbuchu scházelo 40 – 50 horníků z dané směny. Vzniklým chaosem při evidenci, někteří vyfárali a bez toho, že by to oznámili, odešli domů. Výbuch si vyžádal 52 obětí na životech a zranil dalších 15 horníků.

Pro jednodušší orientaci co se týče správy **Dolu Hohenegger** uvádím:

1889 – 1905	Těšínská komora
1906 – 1920	Rakouská báňská a hutní společnost
1920 – 1938	Báňská a hutní společnost
1938 – 1939	Społka górnicza – hutnicza, a. s. Cieszyn
1939 – 1945	Berg- und Hüttenwerksgesellschaft, A. G. Karwin – Trzynetz
1945 – 1946	Báňská a hutní společnost, a. s.
1946 – 1951	OKD, n. p (důl přejmenován 17. 7. 1946 na Důl 1. Máj)
1952 – 1960	Velkodůl 1. Máj závod 2 (převedení těžby na základní závod)

1961 – 1969
1969

Důl 1. Máj závod 2 (těžba ohradníku)
Likvidace poslední jámy zásypem

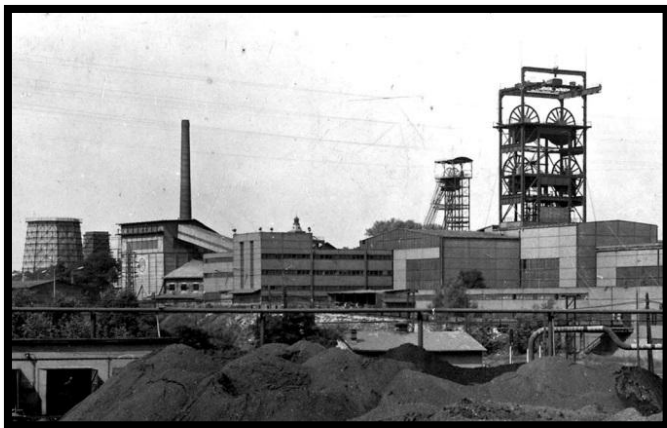
Důl Barbora (Austria, viz obr. č. 5)

K Larisch-Mönnichovým a oběma výše uvedeným a časově značně starším dolům v Karvině přibyla počátkem minulého století další jáma „Austria“. V lokalitě budoucího dolu byly provedeny první vrty v roce 1898 z iniciativy arcivévodské rodiny. Při hloubení dolu asistovali italští odborníci, ovšem v důsledku množství vody, která do vrtů pronikala, byly práce zastaveny. K opětovnému hloubení dolu došlo až o dekádu později pod vedením Rakouské báňské a hutní společnosti. Důlní pole bylo otevřeno dvěma jámami. Nejprve se v roce 1907 začalo s hloubením výdušné jámy, o rok později pak těžní jámy, která byla dokončena v roce 1910. Důlní míry byly propůjčeny 14. 5. 1912. Jáma Barbora, která se nacházela v jihozápadní části Karviné, byla ze všech šesti karvinských jam nejmodernější a držela prvenství jak z hlediska počtu osazenstva, tak i ve výši uhelné těžby. V době první světové války se v dole těžilo velké množství uhlí, například v roce 1916 činila těžba 276 600 tun. Pojmenování tohoto nejmladšího karvinského dolu bylo krátce po vzniku Československé republiky a politických změnách v roce 1920 změněno na Důl Barbora, v době, kdy jámy již dosahovaly hloubky 420 metrů. V meziválečném období také docházelo k rozvoji vybavení a modernizaci dolu. V roce 1918 byla zrušena koňská přeprava, v roce 1929 instalováno zařízení na plavenou základku a další. V době polského záboru v letech 1938 – 1939 nesl důl krátce jméno Pilsudski a spravovala jej Spółka gorniczo – hutnicza, a. s., Cieszyn. Za druhé světové války pak byla Karviná jako většina Těšínska připojena přímo k nacistickému Německu a pověřenecká správa nad Dolem Barbora byla svěřena koncernu Hermann Göring Werke – Berg und Hüttenwerksgesellschaft, A. G., Karwin – Trzynetz.

V období druhé světové války pracovali v dole sovětsí zajatci. Válečná výroba prudce zvyšovala nároky na těžbu uhlí. Nejvyššího objemu dosáhla těžba na Barboře v roce 1943, kdy bylo vytěženo 1 038 000 tun uhlí. Po osvobození byl důl znárodněn a v roce 1946 začleněn do nově zřízeného národního podniku Ostravsko-karvinské kamenouhelné doly. V následujících letech proběhla velká modernizace dolu, která částečně navázala na některé přestavby zahájené již během války. V letech 1953 - 1955 byla nad ústřední jámou postavena 48 metrů vysoká těžní věž typu Walsum se dvěma těžními stroji Škoda, systém Koepe. V roce 1951 se uskutečnilo plánované sloučení Dolu Barbora s Dolem 1. Máj (dříve Důl Hohenegger) ve Velkodůl 1. Máj. Tento velkodůl pak později tvořil závod 1 –

Barbora, závod 2 – Hohenegger, od roku 1958 závod 3 – Mír a závod 4 – ÚZK (Ústřední závod Karviná – úpravna uhlí). Tento stav trval do roku 1960, kdy z názvu dolu bylo odstraněno pojmenování „Velkodůl“. V letech 1961 až 1965 došlo k převedení těžby z původní těžní jámy Barbora č. 1 na centrální těžní jámu Barbora č. 2 a původní těžní jáma Barbora č. 1 byla rekonstruována na hlavní výdušné dílo. V letech 1988 až 1992 byla po společném 9. patře převedena těžba uhlí na Důl Darkov.

K přejmenování podniku 1. Máj na Důl Darkov závod 1 – Barbora došlo v roce 1991. V roce 1997 získaly historické cenné objekty dolu statut kulturní památky, a to strojovna, těžní věž, kotelna, elektrikářské dílny (dříve koupelny) a kočárovna. V roce 2009 pak byla prohlášena památkou také těžní věž typu Walsum. Samotné ukončení těžby na dole Barbora proběhlo v prosinci roku 2002. Důl Barbora měl 9. pater, čtyři jámy, konečnou hloubku 810 m a vytěžilo se zde cca 65 milionů tun uhlí. Představenstvo tehdejšího majitele KARBON INVEST zřídilo dnem 1. 1. 2003 novou vnitřní organizační složku – jednotku nezapsanou do obchodního rejstříku, Důl Barbora, Karviná – Doly. Následně byl areál Dolu Barbora usnesením vlády předán do správy státního podniku DIAMO. Většina budov areálu byla v průběhu deseti let demolována, jámy zasypány a opatřeny betonovým povalem. Zachovány zůstaly pouze správní budovy a některé památkově chráněné budovy: strojovna s kotelnou, příhradová těžní věž a těžní věž typu Walsum, které byly opraveny. Celková obnova historických objektů byla ukončena v roce 2015. Po opravách byl areál dolu několikrát příležitostně zpřístupněn veřejnosti.

Obr. č. 5 – Důl Barbora (60. léta, archiv autora)

Vážná důlní nehoda se stala na závodě Barbora dolu 1. Máj dne 3. 5. 1981 ve 40. sloji (Prokop). Při nehodě zemřelo celkem 7 osob včetně ředitele dolu inženýra Rudolfa Stani, dalších 11 osob bylo těžce zraněno. K obnově činnosti dolu došlo 6. 5. 1981. Průběh události byl následující. Fárařící revírník informoval v neděli 3. 5. 1981 o výstupu kouřů z chodby ve 40. sloji (Prokop) ve 4. dobývací kře. Od sedmé hodiny ranní se pokoušeli požár likvidovat jednotky závodní báňské záchranné služby. V 11:10 hodin byla situace ohlášena Hlavní báňské záchranné službě v Ostravě s povoláním výjezdu a pomocí merkaptanové signalizace došlo k odvolání ranní směny. Na důl dorazily dvě čtyři záchranářů a po sfáření identifikovali ve spodní lávce nedávno uzavřeného porubu výstup oxidu uhelnatého a otevřený oheň. Přímý zásah vodou nebyl účinný, použití pěnového generátoru Turbex nebylo efektivní, jelikož v potrubí nebyl dostatečný tlak a oheň se rychle šířil. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto o uzavření úseku porubu a bezprostředně přiléhající chodby za pomoci dvou výbuchu vzdorných sádrových hrází. V 16:58 hodin došlo k výbuchu a k vzniku tlakové vlny, která zasáhla budovanou hráz H1. Další výbuch nastal v 17:31 hodin. V době výbuchu bylo v dole 56 záchranářů. Při výbuchu bylo zraněno 26 záchranářů a ředitel podniku, který byl na zásahu osobně přítomen. Velitel záchranářského oddílu byl smrtelně zraněn na místě, ředitel dolu byl vynesena, ale bez známek života. Po výbuchu nebylo možné nalézt jednoho člena čtyři, který se podílel na budování hráze. V dole zahynuli dva záchranáři a ředitel dolu, další 4 záchranáři zahynuli v nemocnicích. Celkem zemřelo 7 osob a 11 bylo těžce zraněno. Pro zvládnutí situace byla vyžádána pomoc záchranářů z Polské Bytomi, jelikož měli k dispozici paroplynový generátor GAG-2. Celá oblast byla uzavřena v širším okruhu. Během uzavírání prostoru se také hledal neznámý člen záchranářské čtyři, ovšem tyto pokusy byly bezvýsledné. Průzkumné práce byly ukončeny 5. 5. 1981 v 4:30 hodin a v 4:45 byl zahájen provoz paroplynového generátoru. Následně se stavěly hráze, které byly dokončeny 5. 5. ve 20:00 hodin. V noční směně z 5. na 6. 5. proběhlo před fáraření všech pracovišť a od ranní směny 6. 5. 1981 byl zahájen plný provoz dolu.

Dne 18. 10. 1990 v 16:10 h došlo ve 40. sloji (Prokop) v 5. kře mezi 8. a 9. patrem k výbuchu metanu, při kterém bylo smrtelně zraněno 30 horníků. Dobývací prostor závodu měl rozlohu 483 ha a byl rozdělen do devíti ker. 5. kra byla situována v jižní části důlního pole a sousedila s dobývacím prostorem Dolu František. Sloj č. 40 patří do souvrství sloji sedlových a je uložena v hloubce 625 až 700 metrů pod povrchem. Úklon sloje byl severozápadním směrem 5 – 8°. Průměrná mocnost sloje v této ploše činila 540 cm, při její variabilitě, která byla v rozmezí 480 – 610 cm.

Vrchní lávka 40. sloje v 5. kře nad postiženými důlními díly byla vydobyta v průměrné mocnosti 2,5 m na foukanou základku v letech 1987 až 1989. V postižené oblasti byly raženy chodby dvě pro přípravu dalšího porubu, dobýván jeden porub a asanován výlom. Celkem bylo v samostatném větrném oddělení přítomno 41 pracovníků, z toho 2 směnoví technici. Prvním náznakem mimořádné události bylo zaregistrování geodynamického jevu seizmickou stanicí Dolu 1. Máj. Pak již byla podána z dolu hlášení na dispečink o účinku tlakové vlny. Následně bylo zaregistrováno náhlé zvýšení koncentrace oxidu uhelnatého nad maximální rozsah stupnice infraanalyzátorů, jejichž čidla byla umístěna u vyústění lutnových tahů z ražeb. Ihned byl povolán výjezd HBZS v Ostravě-Radvanicích a čtyři sfáraly do dolu. Pak se dostavily další čtyři z dolů OKR. V 16:23 hodin, bylo celé osazenstvo dolu odvoláno merkaptanovou signalizací. Z celkového počtu 245 pracovníků nevyfáralo 32 pracovníků.

Při prvním průzkumu byli nalezeni a vyproštěni 3 zranění pracovníci (jeden později zemřel v nemocnici) a 20 smrtelně zraněných pracovníků. Dalšímu postupu záchranářů zabránily plně neprůchodné závaly na chodbách. Bylo ověřeno, že došlo k výbuchu. Záchranné práce prováděné četami HBZS v Ostravě-Radvanicích a ostatních dolů OKR řídila havarijní komise složená z vybraných báňských odborníků za přímé účasti a odborného dozoru zástupců státní báňské správy probíhaly od 18. 10. 1990 do 26. 4. 1991. K vyproštění zbývajících 9 pohřešovaných musela být vyražena nová důlní díla o délce okolo 500 m. Ve dnech 16. a 17. 2. 1991 došlo k proniku ražené chodby do postižené prorážky, kde bylo nalezeno a vyproštěno 8 pohřešovaných pracovníků. Dne 26. 4. 1991 byly vyproštěny záchranými četami pozůstatky posledního postiženého horníka. Na základě závěru vyšetřovací komise byl příčinou havárie výbuch metanovzdušné směsi ve stařinných prostorách bývalé výchozí prorážky ukončeného porubu ve vrchní lávce, iniciovaný buď ohniskem skrytého záparu, nebo mechanickou jiskrou.

Názvy dolu a majitelé:

1907 – 1920	Rakouská báňská a hutní společnost Důl Austria
1920 – 1938	Báňská a hutní společnost (důl přejmenován na Důl Barbora)
1938 – 1939	Spółka gorniczno – hutnicza, a. s., Cieszyn (důl krátce přejmenován na Kopalnia Pilsudski)
1939 – 1945	Berg- und Hüttenwerksgesellschaft, A. G., Karwin – Trzynetz (Barbora)
1945 – 1946	Báňská a hutní společnost, a. s.

7. 3. 1946 – 30. 12. 1949	Ostravsko-karvinské kamenouhelné doly Ostrava, n. p.
1. 1. 1950 – 31. 12. 1951	OKD n. p. (přejmenování na Velkodůl 1, máj závod 1 – Barbora)
1. 1. 1952 – 31. 12. 1955	Kombinát OKD – obvodní ředitelství Karviná, n. p.,
1. 1. 1956 – 31. 3. 1958	Kombinát OKD – trust Karviná, n. p.
1. 4. 1958 – 30. 6. 1965	Sdružení OKD
1. 7. 1965 – 31. 12. 1976	Ostravsko-karvinské doly, oborové ředitelství Ostrava
1. 1. 1977 – 31. 12. 1990	Ostravsko-karvinské doly, koncern, se sídlem v Ostravě
1. 1. 1991 – 1. 10. 1998	OKD a.s. (přejmenován na Důl Barbora)
2. 9. 1998 – 2002	Karbon Invest pak DIAMO, s. p.
16. 12. 2002	Vytěžen poslední vozík uhlí

Důl 9. květen (Suchá-Stonava, viz obr. č. 6)

Obr. č. 6 – Důl 9. květen ve Stonavě (archív autora)

Poslední z dolů patřících k dolu Darkov byl Důl 9. květen. Těžní jáma s názvem Su-Sto 1 se začala hloubit na pomezí obcí Horní Suchá a Stonava 1. 5. 1957. Nový důl pod názvem Důl Suchá-Stonava byl v té době přiřazen k Dolu 1.

Máj. První tuny uhlí byly vytěženy 15. 11. 1960. Úpravna uhlí byla na dole zprovozněna až v roce 1964. 1. 1. 1964 byl důl přejmenován na Důl 9. květen. Zásadní událostí v životě této šachty je datum 1. 4. 1988, kdy v rámci spojování šachet do skupinových dolů je podnik začleněn do organizační struktury Dolu 1. Máj. Je finišována rozsáhlá investiční výstavba 9. patra a ražba spojovacího překopu se závodem Darkov. K 1. 4. 1990 však došlo k odtržení závodu 9. květen od Dolu 1. Máj. Teprve v roce 1995, 35 let po zahájení těžby, je šachta znovu začleněna do Dolu Darkov. K prvnímu prosinci 2001 je ukončen provoz úpravny a končí těžba skipem. Symbolický poslední vozík uhlí byl v dole vytěžen 24. 3. 2016 a hornická činnost ukončena 31. 3. 2016 (viz obr. č. 7).

Obr. č. 7 – Vozík umístěn v areálu dětského hřiště u Domu PZKO ve Stonavě (archív autora)

Důl Darkov

Důl Darkov v obci Stonava stojí v místě větrní jámy Mír 4, která sloužila k odvětrání „Stonavského pole” Dolu Mír. Ta byla vyhloubena již v roce 1949, kdy bylo rozhodnuto o posunutí dobývacího prostoru dolu Mír (Gabriela) pod místní část Karviné – Solcu. V roce 1972 započala investiční výstavba nového závodu Darkov.

Těžba uhlí z dolu začala v květnu 1982. V roce 1988 bylo do správní budovy dolu přemístěno vedení Dolu 1. Máj, které řídilo také závody Barbora, Mír (Gabriela) a ÚZK (Ústřední závod Karviná – úpravna uhlí). 1. 7. 1995 byl pak k Dolu Darkov přičleněn Důl 9. květen jako závod 3 (viz obr. č. 8).

Obr. č. 8 – Důl Darkov (archív autora)

V roce 1998 se většinovým vlastníkem OKD s podílem 48,5% stala společnost KARBON INVEST. Následně byl uzavřen v roce 2002 Důl Barbora, v roce 2004 rovněž Důl Gabriela a v roce 2016 Důl 9. květen. Od 1. 1. v rámci transformace OKD došlo ke spojení Dolu Darkov a Dolu ČSA jako Důlní závod 1.

K mimořádné události v historii dolu došlo dne 6. 8. 2015. Ve večerních hodinách vzplanula metanová směs, která si vyžádala 3 lidské oběti.

Použitá literatura:

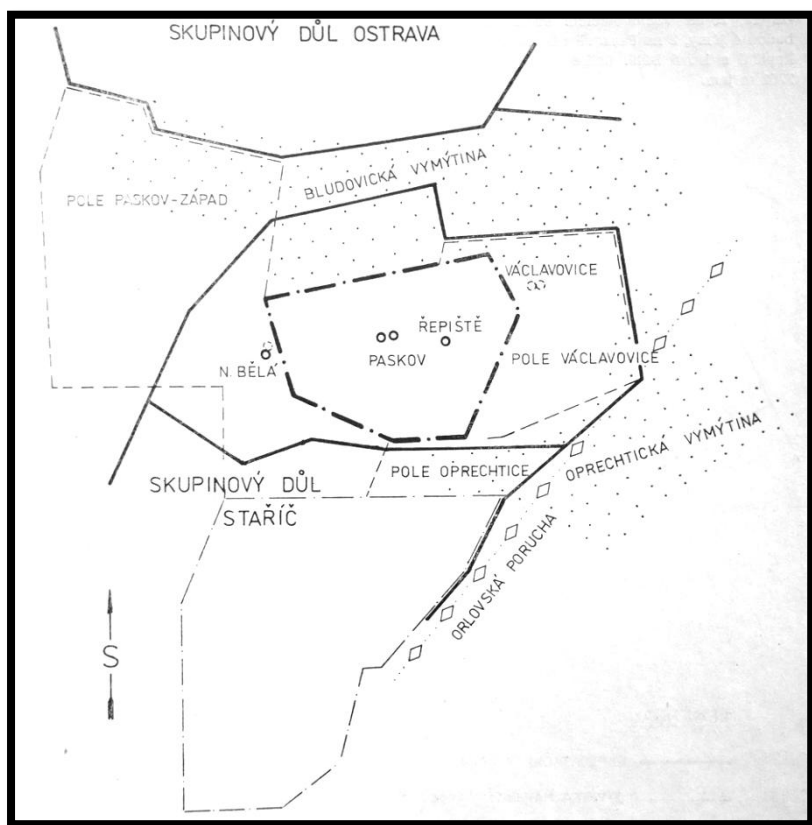
Archív autora – již publikované články, prezentace z přednášek v ČR a fotogalerie

Ing. Stanislav Kuba

GENEREL OKR – VZNIK A VÝZNAM**Část 7 – Skupinový důl Paskov**

V minulé části jsme si rozebrali Skupinový důl Ostrava. V dnešní části se seznámíme se Skupinovým dolem Paskov, tak jak jej navrhly Báňské projekty v Ostravě v Generelu OKR z roku 1983.

Skupinový důl Paskov měl vzniknout postupným připojením průzkumných polí Václavovice a části pole Paskov-západ k základnímu dobývacímu prostoru Paskov (viz obr. č. 1). Celková rozloha skupinového dolu měla být 58,239 km².

Obr. č. 1 – Skupinový důl Paskov

Efektivní karbonská plocha se do hloubky měla rozšířit z 19 km² na 69,61 km² včetně připojených průzkumných polí.

Společná patra měla být na úrovni -490 m (viz obr. č. 2), -630 m (viz obr. č. 3), -800 m a -1 000 m.

Těžebním centrem měla zůstat lokalita Paskov. Nové lokality Řepiště, Paskov-západ a Václavovice měly být pomocnými závody s těžbou kamene, materiálu a mužstva.

Celkem měl mít skupinový důl dvě centrální větrní oblasti (Paskov-západ – Nová Bělá a Václavovice) a dvě diagonální větrní oblasti (Paskov-Řepiště a Paskov-Nová Bělá).

Nově měly být vyhloubeny celkem čtyři jamy z povrchu a to dvě v lokalitě Paskov-západ a dvě v lokalitě Václavovice. Prohlubovány měly být taktéž čtyři jámy a to dvě na základním závodě Paskov, jedna na lokalitě Řepiště a jedna na lokalitě Nová Bělá. Celková metráž prohlubovaných jam měla být 7 761 m.

Otvírka na patře -490 m na základním závodě Paskov měla být ukončena v roce 1993. Na Václavovicích měla začít po zprovoznění vtažné jámy v roce 1998 s ukončením prací v 11. pětiletce (2001 – 2005).

Celkem mělo být vyraženo 208 710 m překopů, 18 760 m investičních chodeb, 21 880 m ochozů a jiných otvirkových děl, 54 zásobníků a 66 širokoprofilových vrtů.

Průměrná mocnost dobývaných slojí se měla pohybovat od 80 do 90 cm. Průměrné délky porubů cca 130 m, směrné délky 500 – 700 m.

V dobývání mělo převládat směrné stěnování na řízený zával. Podíl komplexně mechanizovaných porubů se předpokládal 31%. Měly být používány především pluhý (až 70% těžby z porubů) s mechanizovanými výztužemi nebo individuální hydraulickou výztuží.

Do roku 2050 se neuvažovalo s dobýváním ochranných pilířů jam.

Průměrná dopravní vzdálenost měla být na základním závodě Paskov 5 – 7 km, na lokalitě Paskov-západ 1,6 – 2,2 km s maximální vzdáleností 4 km a na lokalitě Václavovice potom 5,5 km s maximální vzdáleností 6,5 km.

Jelikož základní závod Paskov byl nový důl, postupně budovaný od 60. let, disponoval v dole normalizovaným rozchodem 600 mm.

V rámci lokality Skupinového dolu Paskov měla být postupně vybudována centrální klimatizace na povrchu. Na lokalitě Paskov-základní závod ve 12. pětiletce (2006 – 2010) a na lokalitě Paskov-západ potom v 19. pětiletce (2041 – 2045).

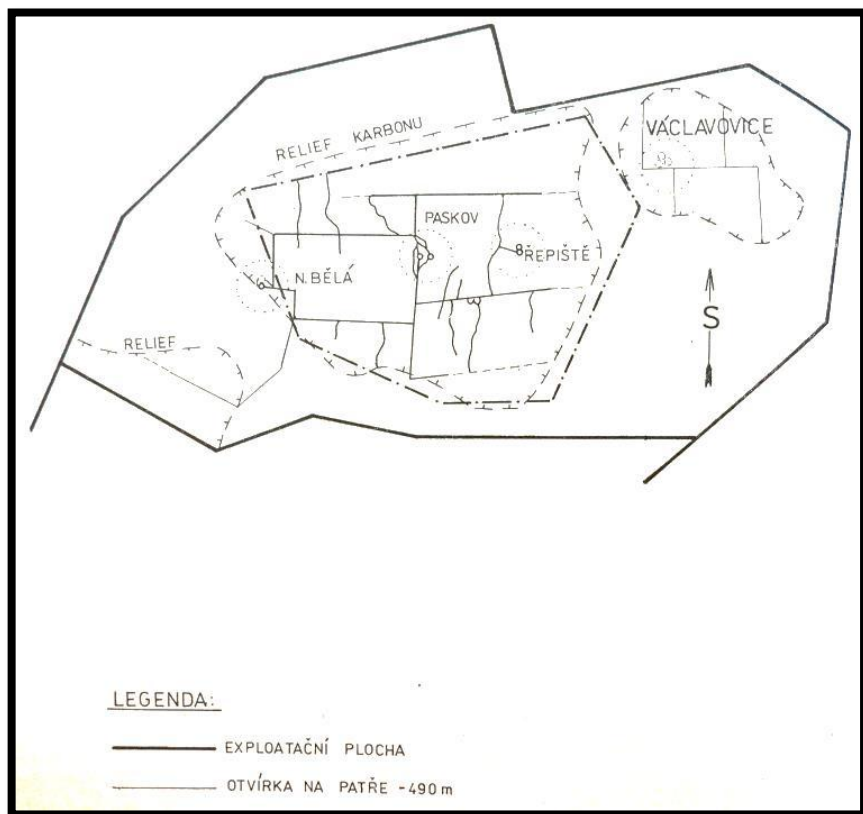
Pro zajištění odtěžení uhlí měla být těžba soustředěna na výdušnou jámu základního závodu Paskov, která měla být doplněna druhým dvojčinným skipovým těžním zařízením s max. kapacitou 9 500 t/den od roku 2015. Těžba kamene měla být na lokalitě Řepiště s výkonem 800 t/den a na lokalitě Paskov-západ s výkonem 1 500 t/den (od 2015). Na lokalitě Řepiště měl být dopravován také dlouhý materiál.

Úprava uhlí měla být centralizována na stávající úpravnu, která měla být rekonstruována a doplněna. Výkon úpravny po rekonstrukci a modernizaci v

třisměnném provozu měl být 14 500 t/den. Odvoz hlušiny měl být zajištěn jak auty, tak vagóny. Produkce hlušiny měla být využita pro inženýrské stavby a základku určenou pro Skupinový důl Frenštát. Centrální odval pro Skupinový důl Paskov měl být v lokalitě Řepišť.

Celý skupinový důl měl být zajištěn opravárenskou kapacitou, dimenzováním rozveden a přívodů elektrické energie, patřičným zásobováním vodou a taktéž i vytápěním z centrálního zásobování teplem z CELPAK Paskov.

Skupinový důl Paskov byl příkladem vhodného rozšíření dobývacího prostoru jak z hlediska investičního, tak provozního. Výstava byla podmínkou pro krytí potřeb UVPK (uhlí vhodné pro koksování). Údaje jako mocnost, relativní uhelná bohatost, důlní investiční náročnost směrné délky překopů byly rozdílné podle pater. Investiční náklady rostly z 0,67 mld. Kčs v 8. pětiletce (1986 – 1990),

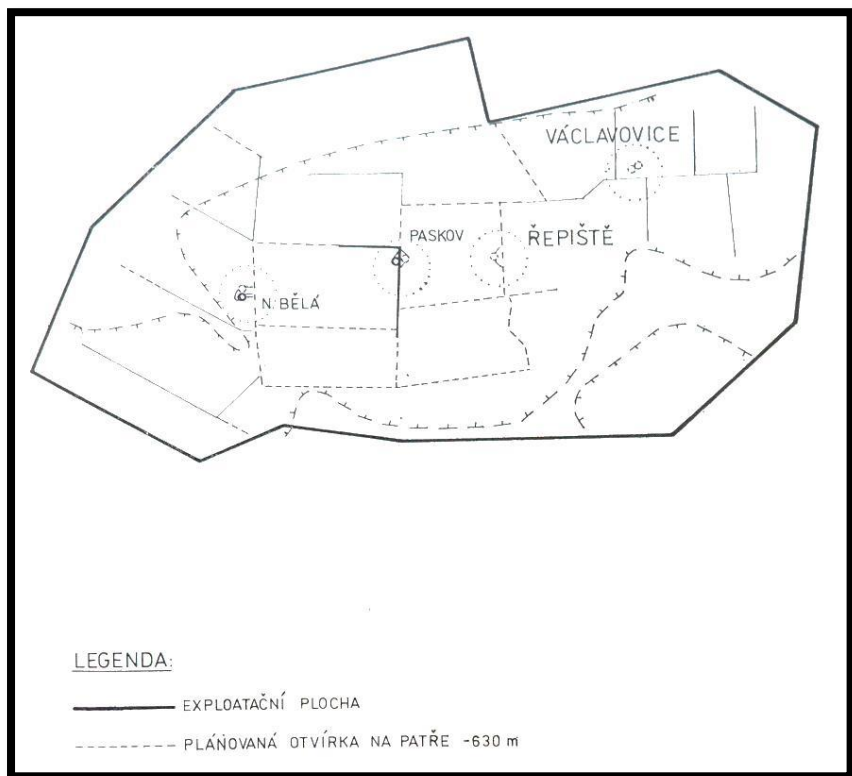

Obr. č. 2 – Otvírka na patře -490 m

na 1,5 mld. Kčs ve 14. pětiletce (2016 – 2020) a v 15. pětiletce (2021 – 2025) klesají na 0,7 – 0,3 mld. Kčs. Průběh byl dán postupem výstavby. Důležité ovšem bylo dořešení časového průběhu výstavby, jelikož samostatné dobývání lokality Václavovice by bylo neefektivní a tyto zásoby by byly ztraceny (viz tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 – Vybrané TH ukazatele pro Skupinový důl Paskov

Léta:	1986 - 1990	1996 - 2000	2021 - 2025	2026-2030	2046-2050
Roční těžba (tun):	840 000	1 000 000	1 580 000	1 600 000	1 700 000
Počet pracovníků (osob):	3 456	4 421	7 755	7 848	8 235
Důlní výkon (t/sm):	1,89	1,75	1,45	1,45	1,45
Celkové investiční náklady (Kčs):	670 000 000	1 350 000 000	1 500 000 000	700 000 000	300 000 000

Obr. č. 3 – Plánovaná otvírka na patře -630 m

Během následujících let a zejména po roce 1985 se ovšem zásadně změnil ekonomický náhled na národní hospodářství, kde byl omezen přísun investičních prostředků na období 1990 – 2005, což mělo negativní dopad na realizaci důlní i povrchové výstavby dle Generelu OKR. Zvláště nepříznivě to ovlivnilo budoucí výstavbu skupinových dolů, realizaci úpravárenského programu, sociální program, modernizaci strojirenské základny atp. Bylo nutno počítat s periodickými aktualizacemi podle momentální situace v národním hospodářství.

V roce 1986 – 87 byla odbornými útvary GŘ OKD (Generální ředitelství Ostravsko-karvinských dolů) ve spolupráci s OKR – RPO, k. p. (Rozvoj a projektování = Báňské projekty) upřesněna prognóza dlouhodobého vývoje důlního subsystému do roku 2010. Na podkladě upřesněných realizačních výstupů Generelu OKR zpracoval OKR – RPO tzv. Rozvojové studie skupinových dolů. Cílem řešení těchto studií bylo odvodit z prognózy Generelu koncepci reálného vývoje tehdejších dolů včetně výstavby dolu Frenštát v souladu se schválenou variantou koncepce rozvoje OKR do roku 2000, kterou zpracovalo GŘ OKD v březnu 1985 na upřesněné objemy revírních těžeb a investiční limity. Rozvojové studie skupinových dolů OKR – RPO, k. p. řešil vždy v několika variantách, které expedoval na přelomu let 1986 – 87. Pro SD Paskov po čtyřech variantách.

K zásadním změnám oproti původnímu pojetí nedošlo. Bylo nutno upřesnit cílové řešení včetně vyhodnocení průzkumu vrty z povrchu s vazbou na definitivní rozhodnutí o otvírce zásob v poli Václavovice.

Počítalo se s postupným vydobytím zásob v lokalitě Paskov-základní závod v úrovních -630 m a -800 m a v ostatních lokalitách Řepiště a Paskov-západ po úroveň -630 m. Prozkoumanost vytěžitelných zásob po úroveň -1 000 m byla nízká a rozložení zásob nerovnoměrné.

Původní koncepce koncentrace těžby na lokalitu Paskov-základní závod byla zachována:

Odtěžení uhlí: max. 9 500 t/den surové těžby (od 2015)

Kámen: max. 1 500 t/den (od 2015)

Úprava uhlí: 14 500 t/den po rekonstrukci a modernizaci kalové části.

Úpravna měla dále zpracovávat cizí uhlí. Místo uhlí z dolu Staříč měla postupně převzít úpravu uhlí z Dolu Ostrava a od roku 2032 celou těžbu SD Ostrava.

Vysoké měrné investiční zatížení, které mělo být o 75% vyšší než dosahovaná skutečnost dolu i za OKR (1986) vyplývala z časového posunutí realizace výstavby 4. patra až do 10. pětiletky (1996 – 2000), rozsáhlé výstavby nové lokality Paskov-západ v dole i na povrchu a téměř kompletní otvírky patra -800 m ve sledovaném období. Význam výstavby tohoto skupinového dolu pro revír byl dán tím, že měl být jediným rozvojovým skupinovým dolem v ostravské a jižní oblasti OKR se vzrůstající těžbou koksovatelného uhlí (mimo lokalitu SD Frenštát).

Použitá literatura:

OKD koncern GŘ Ostrava, Generel OKR, svazek 2.5 Skupinový Důl Paskov
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1987 (1988)
OKD koncern Ostrava GŘ, kolektiv autorů: Technická ročenka OKR 1988 (1989)

Pozn. autora: pro laickou veřejnost uvádím, že veškeré hloubky jsou v absolutním vyjádření bez převodu do relativní hodnoty z toho důvodu, že nadmořská výška jednotlivých lokalit je rozdílná. V případně zájmu o relativní hodnotu hloubky je nutno si vyhledat příslušnou nadmořskou výšku té které lokality např. v mapách a tuto připočíst.

Pokračování v příštím čísle HZ – Skupinový Důl Staříč.

Petr Kubinský

ŠVÉFL**Báseň – Vyznání čelbě**

I poezie hraje na šachtácích svou nezastupitelnou roli, jak dokládá báseň slavného semestra Trti, která byla poprvé čtena u příležitosti kulatin SVNP a jemu také věnována.

Vyznání čelbě**Jan František Trtílek**

Sfáral jsem před chvílí do nitra hory,
pospíchám za čelbou a nevnímám tvory
co lampy jim na přilbách dle předpisů svítí.
V předtuše vzrušení již dme se mi chřípí.

Tam v lůžku nechal jsem družku i s něhou svou,
teď v temnotách vnímám jí do čelby vtělenou.
Ta plná ňadra a vlasy havraní
takhle teď vnímám čelbu mou na ranní.

Tak tady mě máš, ty čelbo má paní,
odkládám košili, pak fáračky na ní,
před čelbou stojím sám docela obnažen
tak, jak mne vidělo toliko málo žen.

Zapnul jsem dopravník k milostné předešle,
za jeho rachotu líbám tvé kadeře,
co do sloje uhelné v mysli jsou skryty.
Laskám tvé proplástky a vnímám pocity,
které mi může dát jen čelba a hlubina.
Ten stejný pocit mám, jako když do lůna
vstupuji v rozkoši mužstvím svým ztuhlým,
když sbijákem vzduchovým pronikám v uhlí.

Hrot jeho zas a zas noří se do sloje,
ty to znáš, láska má, nesnáším prostoje.
V extázi, rubu tu v stoje i vkleče,
krev buší mi ve spáncích, pot po svalech teče.

Ze všech sil dobývám, až rvou se mi onuce.
Čelba je drásána a přichází poluce.
Únava vkrádá se do těla, do paží,
vše co jsem vyrubal, dopravník odváží.

Napolo zemdlený vracím se k jámě,
vstříc jde mi revírník a směje se na mě.
Hlas jeho syrový zní mi jak akord:
„dneska s tvou pomocí těžíme rekord“.

Tato oslavná báseň hornická byla provázena putováním tupláku s obcerstvující masí a vzpomínkami slavných semestrů a semestrik prezentovaných pod heslem „kupředu chleba, zpátky ni grog“.

Švéfl ex!

*Emeritní Slavné vysoké a neomylné prezidium (SVNP)
Ing. Otakar Krajník, CSc.*

USKUTEČNĚNÉ AKCE V ČERVENCI A V SRPNU 2021

Mše svatá při svátku sv. Prokopa

Dne 1. 7. 2021 od 18:00 hod se konala v katedrále Božského Spasitele v Moravské Ostravě mše svatá sv. Prokopa (znovu obnovena od roku 2013 díky panu Ing. Zdeňkovi Porubovi). Před samotnou mší se pořádala od 17:00 hod komentovaná prohlídka katedrály, o kterou byl značný zájem. Mše svatě se zúčastnilo „jen“ 20

krojovaných horníků (viz obr. č. 1) ze dvou hornických spolků – Klubu přátel hornického muzea Ostrava, z. s. a Spolku krojovaných horníků při obci Stonava, včetně krojované desetileté Emmičky, která zde byla v doprovodu svých prarodičů manželů Bíbových z Orlové. Mši sloužil Mons. Jan Plaček. Měl působivou řeč a velmi chválil hornické povolání. Katedrálou zněly nádherné varhany, které bravurně ovládal varhaník Vít Krátký. Kouzelné písně zpívala zpěvačka Mgr. Kateřina Bobčíková, DiS. V závěru mše svaté jste mohli slyšet z jejich úst Mariánskou lidovou píseň s názvem „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“ a na úplném konci zněla lidová píseň, jež nesla název „Aby nás Pán Bůh miloval“. Včetně sloužících se mše zúčastnilo 75 osob, což bylo o 20 více než v loňském roce.

Obr. č. 1 – Společná fotografie členů spolků před katedrálou Božského Spasitele, foto: Mgr. Sylvie Barčíková (1. 7. 2021)

V katedrále se nachází také oltář sv. Prokopa – sv. Prokop byl prvním opatem benediktinského kláštera na Sázavě, v kterém se sloužily slovanské bohoslužby. Dodnes je uctívám jako jeden z českých zemských patronů. V roce 1588 byly Prokopovy ostatky uloženy v kostele Všech svatých na Pražském hradě. Jeho hlavním individuálním atributem je spoutaný ďábel, kterého má u nohou. Je taky patronem Čech, horníků, hutníků, zemědělců a vinařů. Nad oltářem sv. Hedviky se nachází obraz svaté Barbory (patronky horníků) z roku 1888 od pražského malíře

Josefa Pavlíka a dva obrazy orodujících horníků. Obrazy jsou darem horníků z Dolu Hlubina v Ostravě-Vítkovicích (viz obr. č. 2).

Obr. č. 2 – Obraz sv. Barbory a dva obrazy orodujících havířů v katedrále Božského Spasitele v centru Ostravy, foto: Ing. Kateřina Polínková (1. 7. 2021)

Po skončení mše byli všichni účastníci pozvaní do farního domu k drobnému občerstvení a popovídání si. Bohužel smutnou realitou je, že se nás schází čím dál tím méně! Velké poděkování patří Mons. Janu Plačkoví a Ing. Zdeňkovi Porubovi, kteří tuto akci znovu obnovili a taktéž zorganizovali.

Ing. Kateřina Polínková

Cílety na Slezskoostravském hradě

Během horkého víkendu se mimořádně konala akce s názvem „CÍLETY NA HRADĚ“. Velké turistické lákadlo se konalo o víkendu 14. a 15. 8. 2021 na Slezskoostravském hradě v Ostravě. V rámci klasického vstupného jste si mohli sami nebo s průvodcem prohlédnout prostory hradu a hlavně si užít připravené atrakce, výstavu velkoformátových fotografií a prohlédnout si stánky, které byly pro návštěvníky připravené na nádvoří hradu. Dveře hradu se otevřely návštěvníkům po oba dny v 9:00 hodin a zavřely v 17:30 hodin, pak probíhal večerní program v podobě připravovaných koncertů.

Během celého víkendu jste mohli načerpat nejružnější inspirace a tipy, kam vyrazit na výlety, do přírody, ale také na technické a kulturní atrakce po celé ČR. Inspirace a zábava byla připravená pro celou rodinu. Představily se tyto organizace: Krajina břidlice, Unikátní památky UNESCO ČR, TECHNOTRASA, Zpřístupněné jeskyně v ČR a dva havíři (sběratelé hornicko-geologických artefaktů) pan Jiří Spáčil (dlouholetý báňský záchranář a mechanik báňské záchranné služby) a pan Petr

**Obr. č. 1 – Štípání
břidlice pod vedením
zkušeného štípače
Tondy z Krajiny
Břidlice, foto: Mgr.
Alena Zemanová
(14. 8. 2021)**

průvodce v Landek Parku a na NKP Dolu Michal) to byla velmi pěkně udělaná výstava s ukázkami práce s břidlicí z Flascharova dolu v Odrách Taktéž získal plno informací o památkách zařazených do UNESCO a o zpřístupněných jeskyních v ČR. Návštěva Slezskoostravského hradu

se mu vyplatila, potkal se zde s hornickými kamarády a byl opravdu nadšený. „Takových akcí by mělo být v Ostravě více“, dodal na závěr rozhovoru.

Velké poděkování patří všem účastníkům, vystavovatelům a zejména pracovníkům Slezskoostravského hradu za vynikající akci zaměřenou na turistiku, výlety a typy, kam se dá všude vyrazit nejen v MSK kraji. Doufáme, že i příští rok se bude konat podobná akce, která připomene „zašlou slávu hornictví“.

Ondráčka (dlouholetý havíř v ostravsko-karvinském revíru, dnes havíř ve výslužbě, viz obr. č. 2).

Projekt Krajina břidlice představil spousty zábavných atrakcí v podobě hornické svačiny, geologickou „poznávačku“, fotokoutek (staň se horníkem a vyfoť se, viz obr. č. 3), štípání břidlice (se zkušeným štípačem Tondou, viz obr. č. 1), hru na břidlofon (unikátní hornický nástroj), výstavu báňské záchranné techniky a měřicí techniky, velkoplošné tisky Krajiny břidlice a další. Díky parnému víkendu se na hrad davy nehrnuly, ale za to zvědavých a nadšených návštěvníků bylo hodně. Podle Václava Smičky (dlouholetý pracovník Hlavní báňské záchranné služby v Ostravě-Radvanicích,

**Obr. č. 2 – Zkušený havíř Petr Ondráčka popisuje
vystavené hornické exponáty, foto: Mgr. Alena
Zemanová (15. 8. 2021)**

Obr. č. 3 – Havíř Jiří Spáčil se nechal pomalovat od dětí, „prý každý havíř má být pořádně špinavý“, foto: Mgr. Alena Zemanová (15. 7. 2021)

Ing. Kateřina Polínková

FOTOSOUTĚŽ – MONTÁNNÍ FOTOGRAFIE 2021

Obr. č. 1 až 3 – Ukázka fotografií, které byly zaslány do soutěže v loňském roce, foto: Ing. Kateřina Polínková (2020)

Sdružení hornických spolků a cechů Slovenské republiky vyhlásilo v červnu 2021 již druhý ročník fotografické soutěže s názvem: „**MONTANNÍ FOTOGRAFIE 2021**“. Soutěžní fotografie je možné zasílat v období od 1. 7. do 31. 10. 2021 prostřednictvím registračního formuláře, který je zveřejněn na webu sdružení (www.zbsc.eu/registracia). Kompletní podmínky a pravidla soutěže jsou zveřejněny od 15. 6. 2021 na webu www.shhs-cr.eu. Mezi hlavní partnery fotosoutěže patří také Sdružení hornických a hutnických spolků České republiky a Nadace Landek Ostrava.

Soutěž probíhá ve čtyřech kategoriích:

I. kategorie: Montánní podzemí (stará hornická díla)

II. kategorie: Hornické památky (povrchové báňsko-technické památky)

III. kategorie: Činné hornické provozy (doly a lomy)

V. kategorie: Volné téma

Přeji všem fotografům správný výběr svých hornických fotografií a budu se těšit, až se na FB sdružení objeví všechny zaslané fotografie do soutěže. Fotografie, které se dostanou do finále, včetně vítězných fotografií, budou otištěny v časopise MONTANREVUE č. 4/2021.

Ing. Kateřina Polínková

1921-2021

**Pozvánka na oslavu 100 let
od založení Kroužku krojovaných horníků
Dolu František Horní Suchá**

18. září 2021

10.00 - Setkání u sochy sv. Barbory u Obecního úřadu v Horní Suché
10.30 - Slavnostní mše svatá v katolickém kostele svatého Josefa
11.30 - Slavnostní pochod k Hornickému Domečku
12.30 - Stučkování spolkových praporů
od 14.00 - Kulturní program, slovo hostů, občerstvení, volná zábava

Pro účastníky, v časech od 8 do 10 a od 14 do 16 hodin, je zajištěna prohlídka těžního betonového skeletu Dolu František. Seznam účastníků slavnosti i seznam zájemců o prohlídku těžního skeletu zasílejte na kkhfrantisek@email.cz do 31.8.2021.

Těšíme se na setkání s Vámi, ZDARŮ BŮH!!!

KNIHOVNA!!!

Sládečkova 90

Ostrava-Michálkovice

tel.: 599 522 212

za vším hledej knihu...michalkovice@kmo.cz

ZANIKLÉ DOLY

VÝSTAVA MALOVANÝCH KAMENŮ

LUBOŠE ČERNÉHO

SRPEN – ZÁŘÍ

DŮLNÍ VOZÍKY V MĚSTSKÉM OBVODU OSTRAVA-JIH

Dnes již historické důlní vozíky slouží jako velké květináče v Městském obvodu Ostrava-Jih (viz obr. č. 1 až 4). Již vyřazené důlní vozíky společnosti OKD našly nové uplatnění. Zrodil se skvělý nápad, jak připomínat hornickou historii města Ostravy a zároveň zkrášlovat obvod přítomností.

Radnice během jara 2021 odkoupila 10 důlních vozíků, které prošly rozsáhlou renovací, aby odolaly venkovním podmínkám. Důlní vozíky můžete vidět od června 2021 před radnicí Ostrava-Jih (dva kusy), také na náměstí Ostrava-Jih (taktéž dva kusy), jeden se nachází na křižovatce ulice Letecká a Jubilejní a v Jubilejní kolonii se jich nachází rovnou pět. Nyní v „truhlicích“ můžete spatřit letničky a bylinky. Měly by okrašlovat obvod celoročně. V zimě je vystřídají stálezelené keře a vřesy. O vozíky se starají Technické služby Ostrava-Jih. Vozíky jako velkoobjemové květináče váží skoro tunu a jsou zabezpečeny proti krádeži či odtahením řetězy na kolečkách.

Důlní vozíky typu JDV (o hmotnosti cca půl tuny) vyráběné pro šachty ve vítkovickém závodě 65 v Lískovci u Frýdku-Místku vyšly ostravský městský obvod na necelých 5 500 korun za kus. OKD je odprodává společně s jiným již neupotřebitelným vybavením a materiálem. O vozíky je prý velký zájem. Kupují si je horničtí nadšenci, ale také muzea nebo jako netradiční dárky či svatební dary. Neváhejte, pokud i Vy máte zájem si zakoupit důlní vozík z ostravsko-karvinského černouhelného revíru.

Ing. Kateřina Polínková

**Obr. č. 1 a 4 – Důlní vozíky jako květináče v Městském obvodu Ostrava-Jih,
foto: Ing. Kateřina Polínková (29. 6. 2021)**

PLÁN BESED A SCHŮZÍ NA POBOČKÁCH KPHMO, Z. S.

Plán besed pobočky OSTRAVA ve II. pololetí roku 2021, v Restauraci U VLKA v Ostravě-Svinově:

1. beseda: 5. 10. 2021 v 15:00 hod – Promítání dokumentu: „Po stopách historie dobývání uhlí na Oslavansku“ a povídání o Rosických uhelných dolech, délka dokumentu je 67 minut.

2. beseda: 2. 11. 2021 v 15:00 hod – Nákladní visutá lanová dráha Černý Důl – Kunčice nad Labem, přednáší: Ing. Kateřina Polínková z KPHMO, z. s.

Plán besed pobočky HAVÍŘOV ve II. pololetí roku 2021, Loutkový sál Kulturního domu Petra Bezruče v Havířově:

2. beseda: 13. 9. 2021 v 16:30 hod – Veřejný pořádek a činnost Městské policie v Havířově, přednáší: Mgr. Bc. Libor Morcinek, 1. zástupce ředitele Městské policie v Havířově.

3. beseda: 11. 10. 2021 v 16:30 hod – Revírní bratrská pokladna – rozsah služeb a novinky v pojištění, přednáší: pracovník Revírní bratrské pokladny.

4. beseda: 8. 11. 2021 v 16:30 hod – Nová města v Evropě a Havířov, přednáší: Mgr. Martin Strakoš, Národní památkový ústav v Ostravě.

Plán besed pobočky KARVINÁ ve II. pololetí roku 2021, pobočka regionální knihovny v Karviné-Fryštátě:

2. beseda 28. 9. 2021 v 15:30 hod – Z činnosti Zdravotnické záchranné služby (územní odbor Karviná).

3. beseda 27. 10. 2021 v 15:30 hod – SHIMANO 18 let v průmyslové zóně na Novém Poli v Karviné.

4. beseda 24. 11. 2021 v 15:30 hod – Od zahájení do ukončení těžby na Dole Darkov (historie dolu).

**Plenární schůze KPHMO, z. s. se bude konat v úterý 7. 9. 2021 od 15 hodin.
Oslavy svátku sv. Barborky se budou konat v úterý 7. 12. 2021 od 15 hodin.
Společné fotografování účastníků v 14:30 hodin.**

Ing. Kateřina Polínková

Vtažná jáma Paskov č. 1
Fotografování jámového stvolu v hloubce 297,3 m

Zdroj: archiv Petr Kubinský

Naši kolektivní členové významní pomocníci v naší práci

OSTRAVA!!!

Sponzoři

Na vydávání se podílí

